

ساختار هزینه تولید زیتون و بهره‌وری عوامل تولید

محمد رضا قلی بگلو

کارشناس ارشد گروه مطالعات اقتصادی سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی قزوین

زیتون یکی از مهمترین محصولات باغی می‌باشد که تقریباً از روغن و میوه و کنسرو شده آن در تمام ممالک دنیا استفاده می‌شود در حال حاضر کشت این محصول در اکثر نقاط جهان رایج بوده و با توسعه کشت این محصول می‌توان نه تنها نیاز جمعیت کشور به روغن خوراکی را در الگوی تغذیه تامین نمود بلکه استفاده از فرآیند های تبدیلی این صنعت می‌تواند موجب شکوفایی صنایع چوبی دامی، صابون سازی و... کشور شود و صرفه جوییهای ارزی و ریالی قابل توجهی به همراه داشته باشد. امروزه جمهوری اسلامی ایران با متوسط نرخ رشد ۲۱/۳ درصد تنها ۰/۱۲ درصد از تولید جهانی را به عهده دارد و به نظر می‌رسد با توجه به امکانات بالقوه و مزیت های نسبی موجود در برخی از مناطق قادر خواهد بود علاوه بر تامین نیاز داخل با تولید فرآورده های صنایع جنبی حضوری فعال در بازارهای جهانی داشته باشد. از این رو در این مطالعه تلاش بر آن است که عوامل تاثیر گذار بر ساختار هزینه تولید این صنعت باغداری بررسی شود تا با شناخت صحیح از فرآیند تولید، سیاستگذاری در جهت تخصیص و قیمت گذاری نهاد های تولیدی با خطای کمتری صورت پذیرد. برای رسیدن به این هدفها از آمار مقطعی سال ۱۳۷۸ که به وسیله پرسشنامه از ۱۲۵ باغدار منطقه به دست آورده استفاده شده است. براین اساس نتایج بدست آمده از تحلیلهای توصیفی و اقتصادسنجی نشان دادند که ۳۵ درصد از ارزش تولید صرف هزینه های جاری تولید شده و با افزایش مقیاس تولید این درصد کاهش می‌یابد. با افزایش سطح زیر کشت بهره برداری تکنیک تولید نسبتاً سرمایه بر بوده و بهره‌وری نیروی کار نیز با روند صعودی همراه می‌شود. براساس نتایج بدست آمده ملاحظه شده که بهره برداران نسبت به بهای عامل کار و آب حساسیت بیشتری نشان میدهند. نتیجه دیگر آن که با افزایش تولید هزینه متوسط کاهش یافته و در باغداری زیتون استان معیار بازدهی نسبت به مقیاس صعودی مشاهده می‌شود.